

Vergaderjaar 1989–1990

21 463

Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968 (wijziging van de plaats van dienst voor bepaalde prestaties)

Nr. 5

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 17 augustus 1990

Algemeen

Het doet mij genoegen dat de leden van de fracties van het C.D.A. en de P.v.d.A. met onderscheidenlijk voldoening en instemming hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel. Als bekend beoogt het wetsvoorstel een einde te maken aan de thans bestaande mogelijkheid om bij bepaalde prestaties (in het bijzonder de huur van roerende goederen) omzetbelasting te ontgaan door deze prestaties te betrekken van ondernemers die zijn gevestigd in een land buiten de Europese Gemeenschappen waar geen omzetbelasting wordt geheven of waar de omzetbelastingdruk zeer laag is.

De voorgestelde verlegging van de plaats van dienst naar Nederland geldt niet voor de verhuur van roerende goederen aan particulieren. De leden van de fractie van het C.D.A. kunnen zich hierin vinden, echter niet voor zover het de verhuur van automobielen betreft. Deze leden wijzen op het feit dat het leasen van personenauto's steeds meer voorkomt. Doordat het wetsvoorstel niet ziet op de verhuur van vervoermiddelen aan particulieren vragen deze leden zich af of op dit terrein niet opnieuw een verstoring van de concurrentieverhoudingen dreigt ten opzichte van de Nederlandse aanbieders van lease-auto's.

Het door deze leden gestelde is bij de voorbereiding van het voorstel in de overwegingen betrokken. Hoewel inderdaad concurrentieverstoringen kunnen optreden indien lease-auto's belastingvrij of nagenoeg belastingvrij vanuit derde landen aan particulieren worden aangeboden, ben ik van mening dat praktische redenen zich verzetten tegen Nederlandse belastingheffing ter zake. Zou in deze gevallen Nederlandse btw worden geheven, dan is het probleem dat de in bij voorbeeld IJsland of Zwitserland gevestigde ondernemer de belasting aan de Nederlandse fiscus zou moeten afdragen. Gevreesd moet worden dat een dergelijke heffing in deze gevallen in de praktijk nauwelijks zal zijn te realiseren. Heffing van de belasting van de in Nederland wonende particulier komt niet aan de orde. De verleggingsregeling van artikel 12, tweede lid, van de Wet op de omzetbelasting 1968 (de wet), op grond waarvan de verschuldigde belasting niet wordt geheven van de presterende onder-

nemer maar van de afnemer van de prestatie, geldt namelijk niet voor particulieren. Vanuit een oogpunt van uitvoerbaarheid en controleerbaarheid van de belastingheffing zou een heffing bij particulieren overigens geen wenselijke zaak zijn.

Van de voorlopige instemming van de leden van de fractie van de P.v.d.A. met het standpunt dat er onvoldoende aanleiding bestaat aan het voorstel eerbiedigende werking te verlenen heb ik kennis genomen. De leden van de C.D.A.-fractie zien dit standpunt gaarne alsnog toegevoegd.

De in het wetsvoorstel opgenomen wijziging van artikel 6 van de wet strekt er primair toe dat bij verhuur van roerende goederen vanuit derde landen aan Nederlandse overheidslichamen Nederlandse btw wordt geheven. Aan deze wijziging kan in beginsel zowel een exclusieve als een eerbiedigende werking worden toegekend.

Het argument voor eerbiedigende werking van de onderhavige wetswijziging zou kunnen zijn dat gemeenten e.d. bij het afsluiten van de contracten uitgaven van belastingvrije huur en hun planning en budgettering daarop hebben afgestemd. Vindt dan alsnog btw-heffing plaats, dan leidt dit tot een lastenverzwaring die niet is ingecalculeerd. Ik vind dit argument niet overtuigend. Het gaat in het wetsvoorstel namelijk om de verhuur van roerende goederen. Verhuur is voor de btw een doorlopende dienst die door de huurder ook doorlopend wordt afgenomen. Om die reden betekent een wetswijziging als de onderhavige dat deze betrekking heeft op diensten die na de inwerkingtreding worden verricht. Het feit dat daaraan een voordien gesloten contract ten grondslag ligt doet daar niet aan af. De situatie is vergelijkbaar met een verhoging of verlaging van het tarief. Deze exclusieve werking van het wetsvoorstel is naar mijn mening in haar gevolgen alleszins redelijk.

Exclusieve werking is binnen de fiscale wetgeving de normale gang van zaken. Het uitgangspunt bij wetswijzigingen is dat op belastbare feiten die zich voordoen na de datum van inwerkingtreding van de wet het nieuwe belastingregime wordt toegepast. Eerbiedigende werking is slechts aan de orde in specifieke gevallen. Voor een meer algemene beschouwing over de problematiek van terugwerkende kracht, exclusieve werking en eerbiedigende werking op het terrein van de fiscale wetgeving verwijs ik naar de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer bij het voorstel tot wijziging van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en de Algemene wet inzake de douane en de accijnzen in verband met de Bekendmakingswet (Kamerstukken I 1989-1990, 21 152, nr. 54b). Bij die gelegenheid heb ik gesteld dat de wetgever eerbiedigende werking zal overwegen indien hij meent dat de breuk van de nieuwe wet met het oude recht te groot is en de toepasselijkverklaring van de nieuwe wet gerechtvaardigde belangen zou schenden, welke zijn ontstaan door onder de oude wet ingenomen posities, die niet of nauwelijks meer kunnen worden veranderd. Naar mijn mening is daarvan in het onderhavige geval geen sprake. Bij dit alles speelt ook het karakter van de voorgestelde wetgeving een rol.

Met betrekking tot het onderhavige wetsvoorstel dient te worden bedacht dat dit het karakter heeft van reparatiewetgeving. De situatie waarop het voorstel ziet is die waarin overheidslichamen als gemeenten en provincies zich van een constructie bedienen met het oog op het vermijden van belastingheffing. Dit zo zijnde ligt naar mijn mening bij beëindiging van een ongewenste situatie eerbiedigende werking minder voor de hand. Ik blijf dan ook van mening dat het wetsvoorstel geen eerbiedigende werking behoeft en dat kan worden afgezien van een overgangsbepaling voor bestaande contracten. In dit verband merk ik nog op dat een mogelijke toekomstige belastingheffing in de praktijk

overigens lijkt te zijn onderkend. Naar verluidt bevatten veel huurcontracten bepalingen op dit punt.

De Raad voor de gemeentefinanciën heeft zich in zijn advies betreffende het onderhavige wetsvoorstel – het advies is opgenomen in bijlage 2 bij de memorie van toelichting – met betrekking tot de werking van de nieuwe wet neutraal uitgelaten. De Raad spreekt geen voorkeur uit voor exclusieve dan wel eerbiedigende werking maar wenst duidelijkheid over de vraag onder welke regeling reeds afgesloten maar nog niet beëindigde contracten vallen. Die duidelijkheid is in de memorie van toelichting verstrekt.

Ik vertrouw erop, met het vorenstaande tevens een voldoende reactie te hebben gegeven op de brief van 22 maart 1990 van VB Belastingadviseurs aan de vaste Commissie van Financiën, om welke reactie de leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen. In deze brief bepleit VB Belastingadviseurs een overgangsregeling, neerkomende op eerbiediging van de lopende contracten.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen wat het niet eerbiedigen van bestaande contracten in de praktijk betekent, indien vóór de datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet huurtermijnen zijn voldaan betreffende huurperiodes gelegen na deze datum.

Hiervoor is vermeld dat verhuur voor de heffing van de btw een doorlopende dienst is. Doorlopend wil zeggen niet op één moment, maar gedurende een aaneenschakeling van momenten, net zo lang als huurder en verhuurder zijn overeengekomen. Voor de btw-heffing betekent dit dat onderscheid dient te worden gemaakt in de huurperiode gelegen vóór de datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet – in casu huurtermijnen onbelastbaar – en die daarna gelegen – in casu huurtermijnen belastbaar. In de door deze leden bedoelde gevallen gaat het dus om belastbare huur (huurperiode gelegen na de wetswijziging). De over die periode (vooruit)betaalde huurtermijnen zijn evenwel niet aan Nederlandse btw-heffing onderworpen geweest omdat zij immers zijn voldaan in een periode dat de huur nog onbelastbaar was. Voor de vraag welke belastingdruk bij de onderhavige prestatie behoort is echter beslissend het belastingregime dat geldt op het tijdstip waarop de dienst wordt verricht, het tijdstip van het belastbare feit. In casu gaat het om de belastbare huurperiode, hetgeen voor de vooruitbetaalde huurtermijnen betekent dat hierover alsnog Nederlandse btw dient te worden afgedragen en wel door de Nederlandse huurder.

De situatie waar het hier om gaat – eerst niet belastbaar, vervolgens wel belastbaar – is een wezenlijk andere dan zich voordoet bij bijvoorbeeld een wijziging in de hoogte van het tarief. In die situatie gaat het om de vraag van het toe te passen tarief in geval vooruitbetalingen hebben plaatsgevonden. Voor toepasbaarheid van het «nieuwe» tarief zijn – anders dan in de situatie van het belastbaar worden – expliciete bepalingen noodzakelijk.

De leden van de fractie van het C.D.A. vragen om een overzicht van commentaren, antwoorden en standpuntbepalingen van de zijde van het ministerie van Financiën over het onderhavige onderwerp gegeven. De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen welke schriftelijke en publieke «signalen» in dezen zijn afgegeven.

Eind 1987 heeft mijn ambtsvoorganger geantwoord op vragen van leden van de Tweede Kamer Vermeend en Vreugdenhil over het leasen van computers en andere apparatuur door overheidsdiensten (Handelingen II 1987–1988, Aanhangsel, blzn. 387–388). Dit antwoord bevatte onder meer een beschrijving van de relevante wettelijke bepalingen met vermelding van de mogelijkheid van de zesde btw-richtlijn om de plaats van dienst in bepaalde gevallen te verleggen naar Nederland. Dit laatste met de aantekening dat het altijd mogelijk zou blijven dat de desbetreffende diensten worden betrokken van ondernemers uit de Lid-Staten van

de Europese Gemeenschappen waar een lager btw-tarief dan in Nederland geldt. Wat het uitdragen van standpunten betreft merk ik op dat vanuit het departement en de belastingdienst nimmer ongevraagd voorlichting is verstrekt over de onderhavige contracten. Het ministerie heeft zich in dezen steeds passief opgesteld. Gestelde vragen over dit onderwerp zijn uiteraard beantwoord in overeenstemming met de geldende wettelijke bepalingen. Daarbij is steeds gewezen op het feit dat de richtlijn de mogelijkheid biedt de constructie aan te pakken.

Aan de beantwoording van voormelde Kamervragen alsmede aan het door Financiën in dezen gevoerde beleid kunnen de partijen bij de transacties als waar het hier om gaat naar mijn mening niet het vertrouwen ontlenen dat de Nederlandse regering deze transacties ook op termijn ongemoeid zou laten dan wel bij een wetswijziging bestaande contracten zou eerbiedigen.

De leden van de C.D.A.-fractie vragen om informatie over de looptijd en de mogelijkheid van beëindiging van de onderhavige contracten. De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen zich af in welke omvang thans gebruik wordt gemaakt van de bewuste constructie. Laatstgenoemde leden vinden de memorie van toelichting op dit punt te mager en mede daardoor de schatting van de meeropbrengst van f 40 miljoen te weinig onderbouwd.

Exacte gegevens omtrent de totale omvang van de onderhavige contracten zijn niet voorhanden. Hetzelfde geldt voor de inhoud van deze contracten. Deze gegevens zijn ook moeilijk te verkrijgen. Het gaat immers om (buitenlandse) contracten die op grond van de huidige wetgeving buiten de Nederlandse btw-heffing vallen. De belastingaan- giften bevatten derhalve geen informatie op dit punt. De informatie waarover ik beschik ontleen ik dan ook aan perspublicaties, aan gesprekken met belanghebbenden en aan mededelingen van het bedrijfs- leven. Gesproken wordt over een in derde landen gegenereerde huuromzet van thans enkele honderden miljoenen guldens op jaarbasis. Dit cijfer vertoonde een stijgende tendens. Op basis van deze informatie ben ik voor de raming van de budgettaire gevolgen van het wetsvoorstel uitgegaan van f 200 à 300 miljoen huuromzet op jaarbasis, te verleggen van derde landen naar Nederland. Bij een zodanige omzet en een tarief van 18,5% lijkt een btw-meeropbrengst van circa f 40 miljoen zeker niet overdreven. In antwoord op een daartoe strekkende vraag van de leden van P.v.d.A.-fractie benadruk ik dat dit cijfer is gebaseerd op de huuromzet van in Nederland gebruikte roerende goederen welke btw-technisch thans wordt toegerekend aan derde landen. Het wetsvoorstel verlegt deze omzet naar Nederland, hetgeen leidt tot Nederlandse btw-heffing. Als het voordeel van de onderhavige constructie vervalt lijkt de verwachting gerechtvaardigd dat deze omzet in de toekomst – bij voorbeeld bij vervanging van bestaande contracten – zal toevallen aan Nederlandse ondernemers hetgeen op zijn beurt ook leidt tot Nederlandse heffing. De geraamde f 40 miljoen heeft aldus een structureel karakter. Bij de raming van deze meeropbrengst ben ik ervan uit gegaan dat de hierna vermelde mogelijke verlegging van de huuromzet naar Lid-Staten met een lager btw-tarief niet in betekende mate zal optreden.

De leden van de fractie van het C.D.A. vragen nog de aandacht voor een punt waarop zij in ander verband – deze leden doelen op de plenaire behandeling door de Tweede Kamer der Staten-Generaal van het voorstel tot wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968 (Hande- lingen II 1987–1988, blz. 5928) – reeds hebben geattendeerd, te weten de constructies met betrekking tot de verhuur van onroerend goed aan publiekrechtelijke en semi-publiekrechtelijke lichamen. Dienaangaande merk ik het volgende op.

De regeling ten aanzien van de verhuur van onroerend goed, zoals

deze van toepassing is vanaf 1 januari 1979, heeft tot gevolg dat, indien verhuurder en huurder gezamenlijk daartoe een verzoek aan de inspecteur hebben gedaan, de btw-vrijstelling voor de verhuur van onroerend goed buiten toepassing blijft. Alsdan wordt de huurprijs belast met omzetbelasting en heeft de verhuurder ter zake recht op aftrek van voorbelasting. Aangezien een onroerend goed in verband met de lange levensduur en de vele aanwendingsmogelijkheden, belast en vrijgesteld kan worden gebruikt, wordt de in aftrek gebrachte belasting gedurende een zekere tijd gevolgd en onder bepaalde voorwaarden herzien. In dit kader wordt een termijn van tien jaar gehanteerd (de maximale termijn die de richtlijn toestaat). Deze regeling, die beoogd cumulatie van belastingheffing in de ondernemersketen tegen te gaan, werkt in het algemeen bevredigend.

De constructie waarop de leden van de C.D.A.-fractie doelen komt er op neer dat het onroerend goed gedurende enige tijd – minimaal tien jaar – wordt verhuurd waarbij partijen gebruik maken van het recht te kiezen voor belaste verhuur. Na verloop van deze tijd wordt het goed verkocht aan de huurder. Deze verkoop is vrijgesteld van btw-heffing terwijl de herzieningsregeling voor de afgetrokken voorbelasting niet van toepassing is (tienjaarstermijn inmiddels verstreken). Gevolg van deze handelwijze is dat op de investeringskosten slechts de btw drukt die is begrepen in de door de afnemer betaalde (wellicht lage) huur.

Zoals destijds reeds is aangegeven (Handelingen II 1987–1988, blzn. 5934 en 5935) ontmoet het geen bezwaar de gevolgen van de door partijen beoogde regeling te aanvaarden in de gevallen waarin sprake is van een normale verhuursituatie waarbij het onroerend goed na verloop van een zekere tijd door de huurder wordt gekocht. Het is echter niet gewenst om zonder meer allerlei (min of meer gekunstelde) constructies te accepteren. Alsdan zou immers de heffing van belasting met betrekking tot onroerend goed van de overheid en andere niet-aftrekge-rechtigde organisaties in alle gevallen worden beperkt tot, eenvoudig gezegd, de belasting over tien jaar (lage) huur.

Uit de op Financiën aanwezige informatie kan een bepaalde lijn worden onderkend. Naar voren is gekomen dat naast de aard van het onroerend goed de gebruiksmogelijkheid van het goed een belangrijke rol speelt. Bij courant onroerend goed waarvan vooraf niet vaststaat dat het bij de afnemende partij voor een zeer lange periode in gebruik zal zijn dan wel als direkt bekend is dat het gebruik slechts van korte duur is, worden veelal min of meer normale huurcontracten afgesloten. Dergelijke contracten leveren voor de btw-heffing geen bijzondere problemen op. Bij de realisering van meer specifieke objecten ligt het vaak duidelijk anders en zijn de omstandigheden zodanig dat niet (meer) kan worden gesproken van een normale verhuursituatie met gebruikelijke huurbepalingen. Bij dergelijke objecten worden allerlei contracten aangetroffen met een keur van bepalingen. Het resultaat van deze contracten is dat de financiële risico's in alle gevallen volledig bij de afnemer komen te liggen, terwijl bijna altijd wordt volstaan met een opbrengst die past bij het verstrekken van de voor de financiering van het gewenste onroerend goed benodigde geldmiddelen. De aanbieders van dergelijke goederen zijn dan ook veelal financiële instellingen of daarmee gelieerde organisaties. Niet zelden worden de activiteiten in verband met de bouw verricht door de afnemer. De exploitatielasten van het onroerend goed zijn doorgaans alle voor rekening van de afnemer. Geconstateerd is zelfs een geval waarin de afnemer de verantwoordelijkheid droeg voor verborgen gebreken van het onroerend goed. Doordat veelal ook een overall rendement op het geïnvesteerd vermogen wordt overeengekomen, kunnen, door de periodiek te berekenen huurtermijnen te variëren, zelfs de opbrengsten in de tijd worden verschoven. Dit laatste maakt het mogelijk de omzetbelastingdruk op de verhuurpenningen te

mitigeren. Hoewel in de contracten vaak wordt gesproken van verhuur en huur is, gelet op het geheel van de relevante bepalingen van het contract, veelal een situatie aan de orde die voor de omzetbelasting net als verhuur van onroerend goed kan worden behandeld. De aard van deze groep van transacties is in wezen de financiering van het object waarbij het goed wordt geleverd aan de gebruiker. Deze transacties dienen voor de heffing van de omzetbelasting als leveringen te worden behandeld.

Aangezien geen duidelijk beeld bestond over de omvang van deze problematiek is er in het reguliere overleg met de belastingdienst aandacht aan besteed. Naar voren is gekomen dat het moeilijk is deze problematiek volledig in kaart te brengen, aangezien voor de desbetreffende organisaties geen verplichting bestaat vooraf de inspecteur op de hoogte te stellen van de voorgenomen handelwijze bij de verwerving van onroerende goederen. Het is voorts praktisch onmogelijk elk verzoek om uitzondering op de vrijstelling voor de verhuur van onroerend goed diepgaand te onderzoeken, nu aan een dergelijk verzoek geen bijzondere voorwaarden zijn gebonden.

In het overleg met de belastingdienst is de lijn zoals die op Financiën is ondertekend bevestigd. Het gaat in casu om complexe contracten waarbij niet eenduidig is aan te geven welke factoren voor de beoordeling van het contract doorslaggevend zijn. Wel bestaat de indruk dat bij niet-aanvaarding door de belastingdienst van de gekozen opzet door partijen wordt gezocht naar andere vormen.

Gelet op het vorenstaande kan worden geconcludeerd dat het voor contracten als de onderhavige niet mogelijk is in zijn algemeenheid aan te geven welke contractuele of feitelijke situaties bepalend zijn voor het antwoord op de vraag of een constructie aanvaardbaar is of niet (de leden van de fractie van het C.D.A. vragen daarnaar). Het gaat telkens om de duiding van het geheel van feiten en omstandigheden ten einde te bepalen of sprake is van een normale verhuursituatie dan wel van een overeenkomst welke volledig het karakter heeft van financiering waarbij het onroerend goed van de aanvang af volledig voor rekening en risico van de feitelijke gebruiker is. De problematiek wordt daarbij nog verzaamd doordat de partijen veelal geen duidelijke keuze willen maken. Men tracht de elementen van beide situaties (verhuur en financiering) te verweven in die zin dat men voor de omzetbelasting de verhuursituatie wil bereiken maar de wezenlijke elementen van de financieringssituatie niet opgeeft.

Samenvattend merk ik op dat de onderhavige problematiek de voortdurende aandacht heeft van de fiscus. Waar blijkt van een duidelijk abnormale verhuursituatie met ongebruikelijke huurbepalingen, stelt de fiscus zich zonnodig op het standpunt dat het in casu niet gaat om verhuur van onroerend goed maar om levering van het goed met een daarbij behorende financiering. De levering wordt dan als zodanig belast.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen waarom niet eerder gebruik is gemaakt van de richtlijnmogelijkheid om de onderhavige constructie aan te pakken. Deze leden verzoeken om een kort overzicht van de Nederlandse wetshistorie ter zake.

Voor de wetshistorie van de op het onderhavige onderwerp betrekking hebbende wetsartikelen verwijs ik naar de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel tot aanpassing van de wet aan de tiende btw-richtlijn (Kamerstukken II 1984-1985, 19 030). In het kort zij gememoreerd dat op grond van de zesde btw-richtlijn – de verhuur van roerende goederen door buitenlandse ondernemers aan Nederlandse huurders met Nederlandse btw wordt belast maar dit niet het geval is bij de verhuur van vervoermiddelen (ongeacht aan wie wordt verhuurd) en evenmin bij de verhuur van andere roerende goederen indien de huurder een niet-ondernemer voor de btw is (bij voorbeeld een overheidslichaam). De

voorgestelde wetswijziging voorziet in uitbreiding van het aantal gevallen van Nederlandse belastbaarheid. Nederlandse lichamen in de zin van de Algemene wet inzake rijksbelastingen die geen ondernemer zijn voor de omzetbelasting en die roerende goederen huren van buiten de Europese Gemeenschappen gevestigde ondernemers behoeven thans geen Nederlandse btw te betalen. Het wetsvoorstel is erop gericht dat in dergelijke gevallen wel Nederlandse belasting wordt geheven.

Bij de aanpassing van de wet aan de tiende btw-richtlijn is de problematiek van de verhuur van roerende goederen door buitenlandse ondernemers uitgebreid aan de orde geweest (Kamerstukken II 1984-1985, 19 030, nrs. 4 en 5). Hiervoor is vermeld dat over het leasen van computers en andere apparatuur door overheidsdiensten eind 1987 Kamervragen zijn gesteld. Bij deze gelegenheden is de onderhavige problematiek onderkend. Destijds is onvoldoende aanleiding gevonden deze buitenlandse verhuur aan te pakken op basis van de door de richtlijn geboden mogelijkheid. Bij de toenmalige besluitvorming hebben zwaar gewogen de nadelige aspecten, verbonden aan het gebruik maken van de mogelijkheid van de richtlijn. Zo zal de belasting moeten worden geheven van de Nederlandse huurder, in casu een niet-ondernemer voor de omzetbelasting. Laatstgenoemde wordt dan in de Nederlandse omzetbelasting betrokken, in die zin dat hij aangifte moet doen en de belasting moet voldoen. Verder heeft een rol gespeeld dat de mogelijkheid van de richtlijn wel geldt voor verhuur vanuit derde landen maar niet voor de verhuur vanuit een andere Lid-Staat. Gelet op de zesde en de tiende btw-richtlijn valt in voorkomend geval de btw aan die Lid-Staat toe, omdat zich daar de plaats van dienst bevindt. Het resultaat van de reparatie is dan dat enerzijds de lagere overheden duurder uit zijn dan bij de huidige constructies doch nog steeds goedkoper dan bij Nederlandse verhuur, terwijl anderzijds de Nederlandse schatkist er geen baat bij heeft.

Inmiddels is gebleken dat de huidige regeling steeds meer een knelpunt wordt, in het bijzonder bij de verhuur van computers e.d. aan overheidslichamen. Vooral in de loop van 1989 kwamen signalen binnen dat bedoelde constructies aan populariteit wonnen. Steeds vaker werd van de constructie gebruik gemaakt en niet alleen bij verhuur van computers en aanverwante apparatuur maar ook bij verhuur van andere roerende goederen. Nederlandse aanbieders van de desbetreffende goederen speelden hierop in door hun diensten aan overheidslichamen aan te bieden vanuit in derde landen gevestigde verhuurmaatschappijen. Nederlandse ondernemers die nog vanuit Nederland, belast met Nederlandse btw, verhuurden hebben hierover mijn ambtsvoorganger aangesproken. Zij konden immers geen «belastingvrije-leases» aanbieden en verkeerden daarmee in een nadelige concurrentiepositie ten opzichte van hun buitenlandse collega's. Wilden zij hun positie behouden dan waren zij eigenlijk genooddaakt eveneens van een constructie (bij voorbeeld via buitenlandse dochter- of zusterbedrijven) gebruik te maken. In deze ontwikkelingen is aanleiding gezien wettelijke maatregelen voor te bereiden. De problematiek van een mogelijke verlegging van handelsstromen naar Lid-Staten met een lager btw-tarief is overigens bij brief nadrukkelijk onder de aandacht van de Commissie van de Europese Gemeenschappen gebracht. In deze brief is gesteld dat het gewenst is oplossingen te vinden voor de nog bestaande zwakke onderdelen in de regeling van de plaats van dienst.

Fiscale gevolgen

De vragen van de leden van de fractie van de P.v.d.A. om feitelijke informatie met betrekking tot de omvang van de onderhavige huurcon-

tracten en de onderbouwing van de geraamde meeropbrengst van het wetsvoorstel van f 40 mln heb ik hiervoor beantwoord.

De vraag van deze leden of zij uit de memorie van toelichting konden begrijpen dat, voor zover de regering bekend, Nederlandse (vrijgestelde) ondernemers thans nog niet vervoermiddelen huren vanuit derde landen beantwoord ik bevestigend.

Naar aanleiding van het advies van de Raad voor de gemeentefinanciën vragen de leden van de fractie van de P.v.d.A. of het wetsvoorstel gevolgen heeft voor de omvang van het Provinciefonds of het Gemeentefonds. In dit kader vragen deze leden om een nadere toelichting op de opmerking van de Raad ter zake.

In zijn advies van 15 september 1989 stelt de Raad voor de gemeentefinanciën onder andere dat vanwege de nominale compensatietechniek voor het Gemeentefonds hogere huurprijzen als gevolg van het onderhavige wetsvoorstel in theorie zullen leiden tot een grotere compensatie. Deze stelling is naar mijn mening juist. Bij de nominale compensatietechniek voor het Gemeentefonds – alsook voor het Provinciefonds – wordt gebruik gemaakt van het cijfer voor de materiële overheidsconsumptie. De prijscomponent van de materiële overheidsconsumptie bedraagt ongeveer f 23,1 miljard. De prijsstijging als gevolg van het wetsvoorstel is echter dermate gering (ongeveer 0,17%) dat dit nauwelijks effecten heeft op de prijscomponent van de materiële overheidsconsumptie en dus ook niet op de omvang van de fondsen. Ik deel overigens de opvatting van de vragenstellers dat het ook niet in de rede zou liggen aan het wetsvoorstel directe gevolgen voor de omvang van de fondsen te verbinden.

De voorgestelde wetstekst

De leden van de P.v.d.A.-fractie stellen enkele vragen over de considerans en de tekst van artikel I van het wetsvoorstel.

Considerans

Het doel van de voorgestelde wetswijziging is het voorkomen van concurrentieverstoringen en in de gevallen waarin de concurrentieverhoudingen reeds zijn verstoord het herstellen van de verhoudingen op dit terrein. Het voorkomen van niet-heffen van belasting is geen zelfstandig doel maar dient uitsluitend in het licht van het voorkomen en tegengaan van concurrentieverstoringen te worden bezien. Om deze reden is in considerans gekozen voor de neutrale omschrijving «in verband met concurrentieverhoudingen».

ARTIKEL I

In de voorgestelde tekst van het artikel wordt gesproken over het Rijk en niet over Nederland. Dit is gedaan om consistentie te betrachten met de overige bepalingen van de wet waarin eveneens wordt gesproken over het Rijk. De opmerking van de vragenstellers heeft mij aanleiding gegeven dit punt opnieuw te overwegen. Resultaat hiervan is dat een nota van wijziging zal worden aangeboden die ertoe strekt dat overal in de Wet op de omzetbelasting 1968 «het Rijk» zal worden vervangen door «Nederland».

Het wetsvoorstel ziet op diensten die onder bepaalde omstandigheden – werkelijk gebruik en werkelijke exploitatie in Nederland – worden verricht aan in Nederland gevestigde lichamen en ondernemers. Dergelijke diensten verricht aan buitenlandse lichamen en ondernemers zijn uit praktische overwegingen van de regeling uitgesloten. Zou laatstgemelde categorie wel onder de regeling vallen, dan rijst het (bekende) probleem

dat Nederlandse omzetbelasting moet worden afgedragen door een buitenlandse ondernemer. De verlegging van de belastingschuld naar Nederland (artikel 12, tweede lid, van de wet) geldt namelijk niet voor niet in Nederland gevestigde afnemers.

Onder de omschrijving «lichamen in de zin van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, andere dan ondernemers» vallen de in artikel 2, eerste lid, onderdeel c, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) gedefinieerde lichamen, voor zover deze lichamen geen ondernemer zijn voor de omzetbelasting. Zijn deze lichamen wel ondernemer dan geldt voor de aan hen verrichte diensten als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de wet, op grond van de huidige wetgeving reeds thans Nederlandse belastbaarheid. Naar mijn mening kan in zijn algemeenheid niet worden gesteld dat samenwerkingsverbanden van lagere overheden altijd zijn te kwalificeren als lichamen in de zin van de AWR. Als (gezamenlijke) partij bij contracten als die waar het in het kader van het onderhavige wetsvoorstel om gaat, zal dit mijns inziens wel steeds het geval zijn.

Het woord «wanneer» in de aanhef van het nieuwe onderdeel e is gekozen in verband met het feit dat de richtlijn dit woord gebruikt.

De Staatssecretaris van Financiën,
J. J. M. van Almelsvoort